

KESKUSTELUALOITE 9/2012 vp**Vanhempien tasa-arvoinen asema huoltajuus- ja tapaamiskiistoissa*****Eduskunnan puhemiehelle***

Vanhempien tasa-arvoinen asema huoltajuus- ja tapaamiskiistoissa on puhuttanut viime vuosina paljon. Lasten asumista ja huoltajuutta koskevat kysymykset nousevat esiin vanhempien eron yhteydessä.

Erotilanteessa vanhemmat voivat yhdessä tehdä päätöksen lapsen huoltajuudesta tai, jos yksi-

mielistä päätöstä ei saavuteta, huoltajuus ratkaistaan tuomioistuimessa. THL:n raportin mukaan Suomessa sovitellaan vuosittain yli 40 000 lapsen huoltajuus-, tapaamis- ja asumisoikeutta koskevaa tapausta, jotka vahvistetaan sosiaalilautakuntien sopimuksilla.

	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010
Elatusapusopimuksia	34 808	35 646	36 111	35 056	34 559	33 573	35 237	35 693	39 643	42 598
Sopimukset lapsen huollosta, asumisesta ja tapaamisoikeudesta	38 048	38 313	39 331	40 052	40 124	40 676	41 552	42 792	43 711	44 961
joissa sovittu:										
- lapsen huollosta	33 333	33 019	33 747	34 466	34 102	34 230	34 359	35 241	35 224	35 269
- asumisesta										
äidin luona	14 601	14 983	15 748	15 005	15 125	14 215	14 661	14 670	14 902	15 297
isän luona	3 135	3 454	3 710	3 205	3 405	3 020	3 282	3 065	3 138	3 257
- tapaamisoikeudesta	15 917	16 690	17 347	16 664	17 040	16 893	17 710	18 352	19 409	19 920

(Lähde: Lapsen huolto ja elatus 2010, THL)

Vuonna 2010 sosiaalilautakunnan vahvistamista sopimuksista noin 90 prosenttia päätyi yhteishuoltajuuteen. Niistä sopimuksista, joissa on sovittu asumisjärjestelyistä, alle 20 prosenttia tehdään isän luona asumisesta.

Vuosittain noin 2 000 huoltajuuskiistaa päätyy tuomioistuimeen. Vajaa kolmannes (27 %) tuomioistuimeen menevistä huoltajuuskiistoista puolestaan ratkaistaan isän hyväksi.

Miehet kokevat oman asemansa erittäin heikoksi huoltajuutta, asumista ja tapaamisoikeutta koskevissa kiistoissa. Isät kokevat sosiaaliviran-

omaisten suosivan äitejä niiden arvioidessa vanhempia. Useat tukijat vahvistavat miesten kokemusten ja pelkojen olevan todellisia ja esittävät, että Suomessa elää voimakas "äitimyytti", joka saa sosiaaliviranomaiset painottamaan äidin merkitystä hellyyden antamisessa ja huolenpidossa, vaikka tähän ei aina ole perusteita.

Huoltajuuskiistat ovat pitkittyneet ja monimutkaistuneet huomattavasti viime vuosina. Usein oikeustaistelut ovat raskaita ja voivat olla kestoaltaan vuosien mittaisia. Tämän vuoksi miehet saattavat jättää ryhtymättä oikeustaisteluun lapsen huoltajuudesta.

Epätasa-arvoinen kohtelu lasten tapaamisoikeutta koskevissa kiistoissa ei välttämättä ole suoranaisesti sukupuoleen kohdistuvaa. Koska lapset asuvat eron jälkeen usein äitinsä luona, reaalisesti tapaamiseen oikeutetut ja oikeuttaan puolustavat ovat useimmiten miehiä.

Lapsen huoltaja voi kohtalaisen helposti evätä tapaamisoikeuden lapsen toiselta vanhemmalta joko konkreettisesti estämällä tapaamisen tai kertomalla totuudenvastaisia tietoja toisesta vanhemmasta. Vanhempi, joka ei ole huoltaja, ei välttämättä pääse tapaamaan lapsiaan, vaikka tapaamisoikeus on molempien vanhempien oikeus.

Asiasta on tehty kaksi lakialoitetta viikolla 23. Pauli Kiuru (kok) ehdottaa rikoslakiin lisäystä ta-

paamisoikeuden tahallista estämisestä (Rikoslain 25. lukuun lisättäväksi pykälä 5 b) ja Juha Eerola (ps) ehdottaa lisättäväksi lapsen huollosta ja tapaamisoikeudesta annettuun lakiin vieraannuttamiskieltoa, joka estäisi antamasta lapselle totuudenvastaista tietoa tai mielikuvia siitä vanhemmasta, jonka luona lapsi ei asu (Laki lapsen huollosta ja tapaamisoikeudesta annetun lain (361/1983) 2 pykälän muuttamisesta).

Edellä olevan perusteella ehdotamme,

että eduskunta käy ajankohtaiskeskustelun vanhempien tasa-arvon toteutumista huoltajuus- ja tapaamiskiistoissa.

Helsingissä 20 päivänä kesäkuuta 2012

Pia Kauma /kok
Pauli Kiuru /kok
Kari Tolvanen /kok
Eero Suutari /kok
Markku Eestilä /kok
Markku Mäntymaa /kok
Sinuhe Wallinheimo /kok
Eeva Maria Maijala /kesk
Janne Sankelo /kok
Lasse Hautala /kesk
Sauli Ahvenjärvi /kd
Annika Saarikko /kesk
Mikko Savola /kesk
Markus Lohi /kesk

Arto Pirttilahti /kesk
Juha Sipilä /kesk
Juho Eerola /ps
Jussi Niinistö /ps
Kimmo Kivelä /ps
Kaj Turunen /ps
Reijo Hongisto /ps
Johanna Karimäki /vihr
Jani Toivola /vihr
Pauliina Viitamies /sd
Leena Rauhala /kd
Sanna Lauslahti /kok
Tapani Tölli /kesk